

KAKAUSZALE – FEST LITERACKI 2022

WYDANIE SPECJALNE Z OKAZJI VIII FESTU LITERACKIEGO A.D. MMXXII MBP W RUDZIE ŚLĄSKIEJ

VIII Fest Literacki Kakauszale

ZŁAP POCIĄG DO KSIĄŻEK!

05-26.10.22 • STACJA BIBLIOTEKA
RUDA ŚLĄSKA • DWORCOWA 33

W roku bieżącym Miejska Biblioteka Publiczna w Rudzie Śląskiej podjęła się organizacji VIII edycji festiwalu „Kakauszale – Fest Literacki”.

Odbywa się on na Stacji Biblioteka w Rudzie Śląskiej w głównej siedzibie Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rudzie Śląskiej i składa się z następujących imprez:

— Finał XVIII Konkursu Poetyckiego im. ks. Norberta Bonczyka – regionalny konkurs organizowany jest od 18 lat w MBP. Jego celem jest pobudzenie twórczej aktywności w dziedzinie poezji, budowanie poczucia tożsamości regionalnej oraz promocja regionu. Oceniane prace związane ze Śląskiem poprzez osobę autora, tematykę bądź język ocenia Jury pod przewodnictwem Macieja Szczawińskiego. Patron konkursu ks. Norbert Bonczyk uznawany jest za śląskiego Homera, który językiem poetyckim, czyli językiem serca wyrażał swoje emocje związane z ziemią rodzimą. Tegorocznemu ogłoszeniu wyników towarzyszy wernisaż, na którym swoje prace prezentuje Jerzy Obrodzki.

— Gala wręczenia TABULKI, honorowego wyróżnienia rudzkiej księżnicy, połączonej z przyznaniem tytułu Optimus Auctor Silesianus Anno Domini MMXXII – wyróżnienie przyznawane jest dla najlepszego śląskiego autora.

TABULKA wykonana jest z płyty granitowej, która po wręczeniu zostaje wmurowana w chodniku Bibliogrodu, czyli na placu przy Stacji Biblioteka. Autor otrzymuje wersję w formie statuetki. Do tej pory tytuł Optimus Auctor Silesianus Anno Domini otrzymali: Henryk Waniek (MMXV), ks. Jerzy Szymik (MMXVI), Zbigniew Kadłubek (MMXVII), Kazimierz Kutz (MMXVIII), Szczepan Twardoch (MMXIX), Tadeusz Sławek (MMXX) i Lech Majewski (MMXXI).

— Targi książki śląskiej wraz z prezentacjami autorskimi – podczas targów ślascy wydawcy proponują swoje najnowsze książki, które podpisywane są przez autorów biorących udział w imprezie. Każdorazowo występuje ponad dziesięciu śląskich autorów reprezentujących swoich wydawców.

W tegorocznych targach udział biorą: Biblioteka Śląska, Dom Współpracy Polsko – Niemieckiej, Instytut

Pamięci Narodowej Oddział w Katowicach, Księgarnia św. Jacka, Muzeum Górnośląskie, Muzeum Historii Katowic, Muzeum Miejskie im. Maksymiliana Chroboka, Polski Związek Filatelistów koło Ruda Śląska, Śląski Klub Fantastyki, Azory Wydawnictwo, Wydawnictwo Jamakasz, Wydawnictwo Silesia Progress, Wydawnictwo Śląskie ABC, Instytut Myśli Polskiej im. Wojciecha Korfańskiego, Instytut Śląski, Wydawnictwo Naukowe „Śląsk”, Górnośląskie Towarzystwo Literackie, Wydawnictwo Sonia Draga, Muzeum Hutnictwa w Chorzowie.

— Gyburstag Karola Goduli – impreza promująca postać Karola Goduli mająca charakter sympozjonu, zamykająca Kakauszale – Fest Literacki 2022.

W każdym dniu festiwalu uczestnicy mogą częstować się wywarem z huski kakaowej, zwanej po śląsku KAKAUSZALE. Domowy charakter imprezy znajduje poparcie zgromadzonych w jednym miejscu autorów, wydawców, księgarzy, bibliotekarzy i czytelników. Festiwal odbywa się pod hasłem „Złap pociąg do książek”.

Szczegółowy rozkład jazdy:

05.10.2022

- 17:30 – Wernisaż Wystawy Jerzego Obrodzkiego
- 18:00 – Finał XVIII Konkursu Poetyckiego im. ks. Norberta Bonczyka

12.10.2022

- 18:00 – Otwarcie Gali i koncert ze społu Hurdu_Hurdu
- 19:00 – Optimus Auctor Silesianus Anno Domini MMXXII – wręczenie statuetki Laureatowi
- 19:30 – Wieczór autorski

19.10.2022

- 13:00 – Otwarcie VIII Targów Śląskiej Książki
- 13:15 – 17:45 – Spotkania autorskie
- 14:00 – QRÓwe poszukiwanie skarbu Goduli I
- 14:30 – 15:30 – Gry i zabawy dla dzieci
- 15:00 – QRÓwe poszukiwanie skarbu Goduli II
- 16:00 – Quiz wiedzy o Karolu Goduli
- 18:00 – Uroczyste zamknięcie VIII Targów Śląskiej Książki

26.10.2022

- 17:30 – Gyburstag Karola Goduli
- 18:15 – Urodzinowa niespodzianka
- 18:45 – Karol Godula – w twórczości plastycznej
- 19:00 – Zakończenie biesiady

Krystian Galuszka

- kierownik Pracowni Reprograficznej, komisarz wystaw - Galerii Działów „Krekot” MBP, od 2011 r. - kierownik CIS, kurator „Małej Galerii” MBP-CIS, moderator Dyskusyjnego Klubu Sztuki - „Malatura”. Laureat I Edycji Ogólnopolskiego Konkursu Poetyckiego pt. „To, co mi w duszy gra” - I nagroda 2013 r. Prezes Klubu Literackiego - „Barwy”, (rok założenia 1984).

Jerzy Obrodzki

plastyk - grafik, poeta. Studiował na Akademii Sztuk Piastycznych. Twórczość artystyczna w zakresie malarstwa sztalugowego, malarstwa portretowego, grafiki, rzeźby oraz projektowania graficznego. Prace w zbiorach prywatnych w Polsce, Niemczech oraz Francji. W latach: 1980-83 instruktor-plastyk w ODK „Pulsar”, RSM, 1983-94 - animator kultury, kierownik ODK „Muza”, RSM, 1994-2011

Wigilia A.D. ...

Na choince gwiazdka lśni

Zdrowaś Mario!
Co z Tobą?

Pełnaś troski
Między talerzami

Co z Tobą?
Drżysz!

Józef żłopie
Bo podwyżki

Coraz bliżej stołu - zima...

Ārs poetica

Wyluskuję
Ciebie
Zamkniętego
Pod powieką
Dając w łapę
Snu męskiego
Garść...
Muszę uciekać
Do La Manchy
Bo we łbie
Same ptaki...
W wyobraźni
Dziura ogromnie
Trzeba by ją załatać
Zagubionym
Słowem...
a Ty
Zaczajony - wierszu
Wciąż pracujesz
We mnie
Mielesz - mielesz
Maczek słów...

Do końca
Ile jeszcze
stron
stuk
stuk
laską białą
przez sen
dojść do tamtej strony
smyczkiem
pociągnąć
po źrenicach
by
otwarte
otworzyć
nie wypowiedziane
przemilczeć
nie kończący się
nie zakończyć...

Jesień
już
kasztańcem
w dłoni
na skobel
zamknięta
Światło
przysiadło
na pędzlach
i płótnie
Barwami
Piszę
na obrazach
Słowa

Najważniejsze
Jest...

oprac. K.G.

NOTOWANE POMIĘDZY

Dywagacje nie tylko osobiste.

„Pomiędzy jednym, a drugim uderzeniem serca – ruchem pędzla – pojawia się światło...”

Malowanie, to taka pasja na wszystkie pory roku – ślad wędrowni, a przystankiem jest płaszczyzna obrazu.

W swej twórczości chcę nawiązać swoisty dialog z odbiorcą, poruszyć jego struny wrażliwości, ... smyczkiem / pociągnąć / po źrenicach / by / otwarte / Otworzyć / niewypowiedziane / Przemilczeć / Chcę zainteresować widza swoim spojrzeniem na świat, poprzez pryzmat barwy, formy, treści. Na sztaludze – białe płótno – bezmiar możliwości. Opuszkami palców osuwam, obłaskawiam powierzchnię. Pomimo określonego wymiaru jestem w „jego” nieograniczonej przestrzeni... .

Wolny obszar dla wyobraźni... . Wyluskuję / Ciebie / Zamkniętego / Pod powieką / Dając w łapę / Snu męskiego / Garść... .

Natłok impulsów, chwila zastanowienia: jak ustawić kompozycję, perspektywę, gdzie będzie dominanta, jaką zastosować gamę kolorystyczną... .

Rozpaczam – kreślę kolorem linie, formy... . Mieszam farby – łączę – scalam rysunek z plamą... . Wędruję / do / miejsc / które w dłoni /

Rozprzestrzenia się układ kolorystyczny: kontrast, rytm, faktura... . Wyzwała się ekspresyjny, a zarazem dyskretny gest, ujawnia się sugestywność – materii i formy.

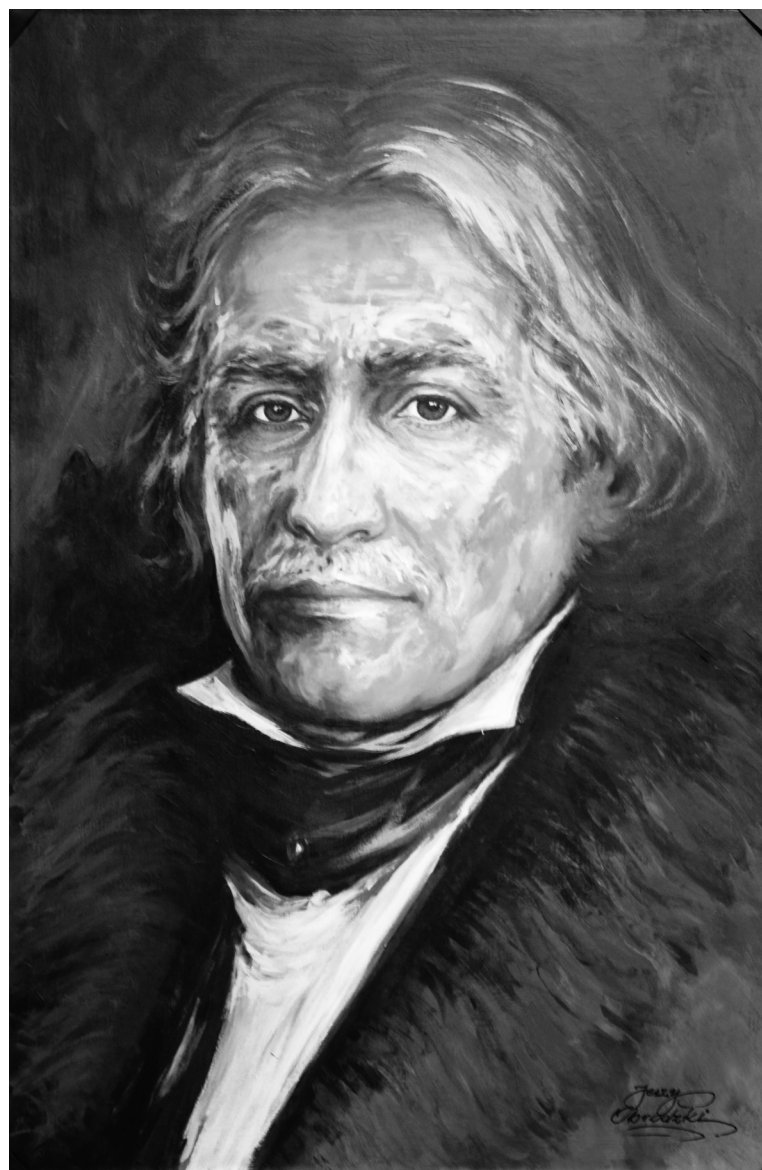
Czas płynie wolniej – ja i obraz – wsłuchani, uważnie przyglądamy się sobie – zatrzymujemy w bezruchu nasz świat... .

Minie wiele godzin, mnóstwo dni, zanim – powiem koniec podróży, jeszcze podpis i odłożę pędzle... .

Obraz – nieskrępowana wolność wyrazu ...

Jerzy Obrodzki

[za katalogiem: „malarstwo / painting Jerzy Obrodzki Galeria Działów Krekot 10.12.2004 – 28.02.2005 Ruda Śląska”]

Alojzy Lysko

Optimus Auctor Silesianus MMXXII

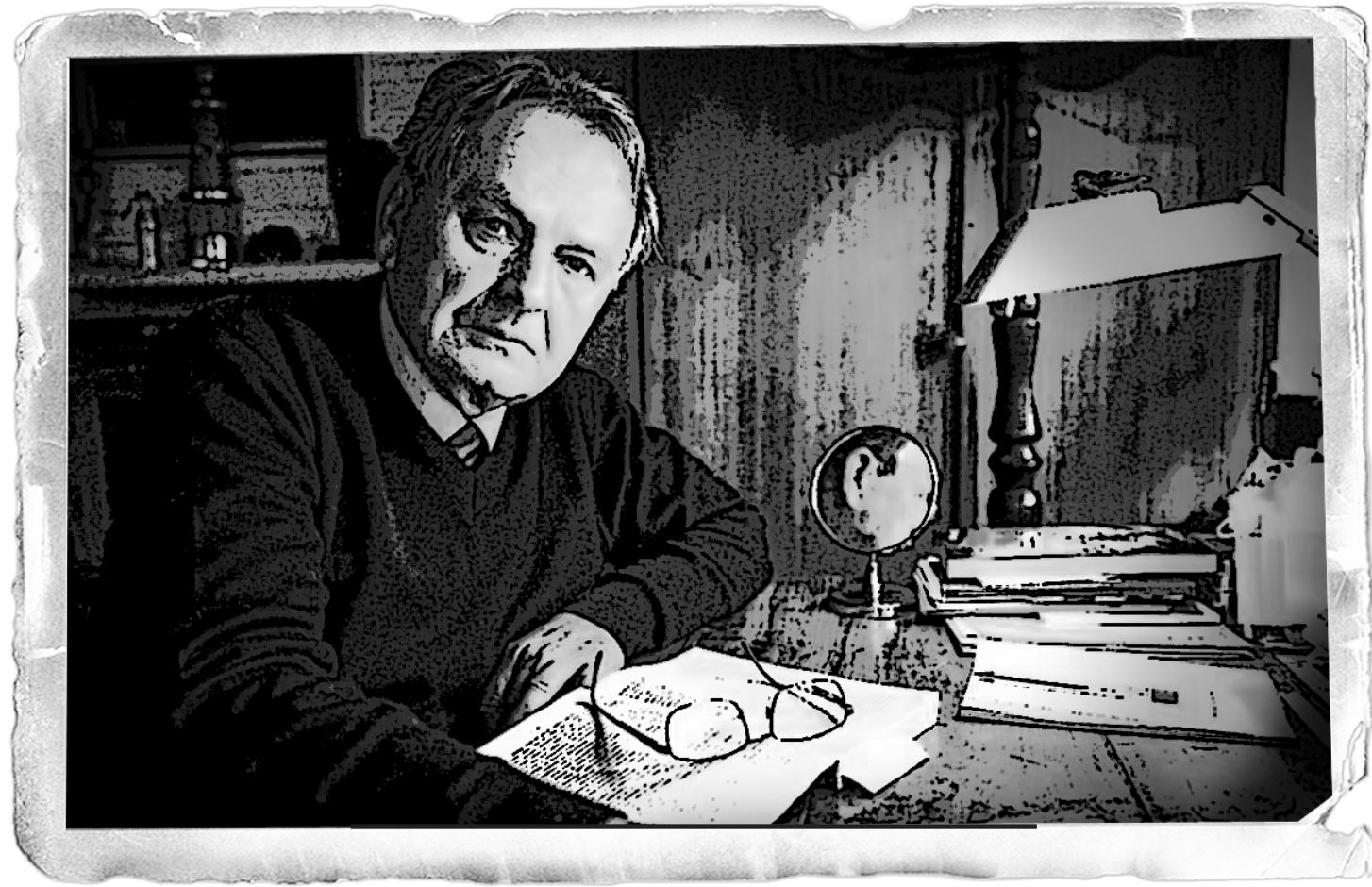
Syn chłopa z Bojszów, poległ w mundurze Wermahtu, gdzieś w Ukrainie. Gospodarz, nauczyciel, dyrektor szkoły, animator kultury, radny sejmiku śląskiego, poseł i pisarz. Jest rodowitym Ślązakiem, który całe życie związał z naszą ziemią. Najważniejszym obiektem jego zainteresowań jest ziemia pszczyńska i jej poświęcił najwięcej książek. Pisał scenariusze widowisk, poszukiwał zachowanych relikwów śląskiej kultury ludowej (również muzycznej) i publikował wyniki tych prac. Stworzył kapelę ludową „Bojszowianie”, która owe muzyczne relikty pomogła ożywić i przypomnieć współczesnym.

Jako radny wojewódzki był członkiem Komisji Kultury i dał się poznać jako obrońca największych śląskich instytucji. Tak wspomina akcję ratowania Opery Śląskiej przed zalaniem :

Mało kto wie o moim buncie, gdy jak Rejtan rzuciłem się w Operze Śląskiej w Bytomiu pod drzwi i nie puściłem komisji, która uchwaliła już wnioski i chciała się rozejść. A tu cieknie dach! Wcześniej nam pokazywali strych tej Opery. Kapala woda, w kilkunastu chyba miejscach były podstawione wiadra i miednice. Powiedziałem: - Przecież to nie jest po Śląsku, żeby dach w operze, jedynej, jaką mamy w województwie śląskim, był dziurawy! I rzuciłem się pod te drzwi, mówiąc: - Nikogo nie wypuszczę! Wrócimy się i jeszcze jeden wniosek uchwalimy, nowy dach dla Opery Śląskiej. No i to zrobiło wrażenie, stało się głośne, mówiono że "Lysko uratował dach w Operze."

Epizod polityczny wspomina nie najlepiej – Ukoronowaniem tego okresu sejmikowego był Sejm. I kiedy tam, w tym Domu Poselskim na VI piętrze siedziałem i tęskniłem za Śląskiem, powiedziałem sobie: "Nie, ja tu nic nie zbroję w tej Warszawie, tym bardziej dla Śląska. [...] Zabieram się za to, co noszę pod sercem od wielu lat. Zaczynam pisać „Duchy wojny”."

„Duchy wojny”, dzieło koronne pisarza to 10 tomów (9 już wydanych, 10. w trakcie tworzenia). Pierwotnie ten dziennik żołnierski, poświęcony ojcu pisarza (też Alojzemu), liczył cztery tomy – 1. W koszarach pod szczytami Alp, 2. W bunkrach Wału Atlantyckiego, 3. W okopach frontu

wschodniego, 4. W objęciach śmierci.

Gdy książka trafiła do obiegu jej tematyka zaczęła żyć własnym życiem. Czytelnicy dzwoniли, pisali, domagali się kontynuacji. Dzielili się swoimi przemyśleniami i podsuwali tematy kolejnych tomów. Tak powstały kolejne książki poświęcone min. wojennym wdowom, sierotom i jeńcom wywiezionym na Sybir.

Tom dziesiąty będzie poświęcony poszukiwaniom szczątków poległych na różnych frontach okrutnej wojny. Na Litwie, Łotwie, w Polsce, Ukrainie i wielu innych krajach jest sporo uporządkowanych i rzetelnie udokumentowanych niemieckich cmentarzy. Autor, będący w stałym kontakcie z niemieckim Volksbundem, poszukuje i tropi ślady Ślązaków pochowanych na obczyźnie. Po wielu latach poszukiwań odnalazł cmentarz, na którym pochowano jego ojca – jak sam mówi – „nigdy by go nie odnalazł, gdyby nie zaczął pisać „Duchów wojny”."

Zaden z tomów tej sagi nie powstałby gdyby nie książka wcześniejsza – „To byli nasi ojcowie”. W zamierzeniu poświęcona miała być ojcu ale przecież i jego brat zginął i sąsiad i drugi sąsiad. W efekcie powstała książka o wszystkich bojszowiakach, którzy byli w niemieckim wojsku i padli.

W poszukiwaniach informacji pomagała autorowi cała rzesza ludzi - Zaangażowałem do tego miejscowych listonoszy: "Spytajcie się tam, czy ten Alojzy Pytel był w niemieckim wojsku czy nie, bo nie mam pewności: I oni mi potem relacjonowali wszystko. Tak powstała najpierw lista tych, którzy zostali przymusowo do niemieckiego wojska powołani. No i powstała lista tych, którzy padli [...]Książka „To byli nasi ojcowie” dokonała przewrotu. Okazało się również, że wyzwoliła niektórych, ba, niektórych - wielu! - z milczenia. Zaczęli ludzie mówić głośno "A ja też jestem sierotą, a ja też miałam ojca czy brata w niemieckim wojsku". Bo dotychczas to był temat tabu, skrywano go, bano się konsekwencji.

Ten przełom w mentalności Ślązaków dostrzegli także historycy, badacze literatury, mistrzowie słowa. Prof. Zbigniew Kadłubek tak ujął istotę rzeczy: „Alojzy Lysko jako pisarz pomógł wielu ludziom na Śląsku oraz poza nim zrozumieć różne dramaty i tragedie naszej przeszłości. Pisząc „Duchy wojny”, tę długą sagę związaną z poszukiwaniem ojca i zawierającą w niej swe wstrząsające wołanie o tego ojca, którego nigdy nie poznał, wszystkich nas uwrażliwił na głosy z przeszłości. Bez prozy Lyski trudniej byłoby nam uswiadomić sobie, jak rozliczenia powojenne są istotne duchowo dla naszej kultury. Sądzę, że bardzo wielu osobom pomógł swoim pisaniem tak zwyczajnie terapeutycznie.”

J.F.

**SZANOWNY LAUREACIE,
za ten kawał roboty,
dający tak wielu głęboko
odetchnąć
składamy głęboki pokłon.**

Cytaty zaczerpnięte z rozmowy przeprowadzonej przez Tomasza Borówkę:
Alojzy Lysko, śląski druid, skończył 80 lat.
Opublikowane na WWW.slazag.pl,
z dn. 28.03.2022

Alojzy Lysko bibliografia

Skarby historii : nazwy miejscowe i tereny w Bojszowach / Aleksander i Alojzy Lysko. - Bojszowy , 2007.
W objęciach śmierci / Alojzy Lysko. - Cieszyn , 2011.
W okopach Frontu Wschodniego / Alojzy Lysko. - Katowice, 2010.
W koszarach pod szczytami Alp / Alojzy Lysko. - Katowice, 2008.
W bunkrach Wału Atlantyckiego / Alojzy Lysko. - Katowice , 2009.
O tym, jak dwa huncwoty pszczyńskie Elias i Pistulka... / Alojzy Lysko ; Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Rodzinnej „Korzyniec”. - Bojszowy , 1992.
Z Pszczyzny do Kołomyj : odyseja górnośląska / Alojzy Lysko. - Cieszyn : Offsetdruk i Media, 2019.
Czyste oczy : scenariusz filmowy / Alojzy Lysko. - Łężyń , 2011.

Z przeszłości 600-letniego Bierunia : (przewodnik po izbie pamięci) / Alojzy Lysko, Roman Nyga. - [Bieruń], 1987.

W sieroctwie bez skargi / Alojzy Lysko. - Cieszyn, 2017.

W udręce nadziei : wspomnienia Wichty Ochmanowej 1944-1966 / Alojzy Lysko. - Cieszyn, 2014.

Bojszowy w XX wieku : kalendarium wydarzeń, zapis faktów, kronika gminy, losy rodów i ludzi / Alojzy Lysko. - Bojszowy, 2002.

Echa pszczyńskiego lasu / Alojzy Lysko. - Bojszowy, 1996.

Zameczek myśliwski w Promnicach / [aut. Alojzy Lysko, Roman Nyga]. - Tychy-Lędziny, 1986.

To byli nasi dziadkowie : w stulecie Wielkiej Wojny 1914-1918 / Alojzy Lysko. - Bojszowy, 2016.

Marszałek Sejmu Śląskiego : życie i dzieło Konstantego Wolnego (1877-1940) / Alojzy Lysko, Konstanty Wolny. - Katowice, 2004.

Duchy i duszki Bojszowskie : opowieści ludowe z Górnego Śląska / Alojzy Lysko. - Bojszowy, 1992.

III Liceum Ogólnokształcące im. Powstańców Śląskich w Tychach-Bieruniu Starym 1948-1988 / Alojzy Lysko, Józef Kaleta. - [Bieruń], dr. 1988.

To byli nasi ojcowie : legendy rodzinne z Górnego Śląska o poległych żołnierzach Wehrmachtu / Alojzy Lysko. - Bojszowy, 1999.

Historia pracą pisana : wkład Ziemi Pszczyńskiej w rozwój gospodarki Górnego Śląska / Alojzy Lysko. - Wola, 2012.

Anielin Fabera 1913-1983 : rys biograficzny / Alojzy Lysko. - Lędziny, 2013.

Jak Niobe... : opowieść górnośląska / Alojzy Lysko. - Katowice, 2016.

Nim duchami zostali / Alojzy Lysko. - Cieszyn, 2021.

Uczyła żyć i pracować : historia Powiatowego Zespołu Szkół w Lędzinach : 1945-2010 / Alojzy Lysko, Ireneusz Wróbel. - Lędziny, 2010.

Boże strony : rozprawki i wspominki spod Pszczyny / Alojzy Lysko. - Bojszowy, 2003.

Losy Górnoślązaków w dwudziestym wieku : wspomnienia, relacje, opisy, dokumenty mieszkańców Bierunia, Bojszów, Chełmu Śląskiego, Imielina i Lędzin / Alojzy Lysko. - Bojszowy, 2013.

Klechdy pszczyńskie / Alojzy Lysko. - Łaziiska Górne, 1997.

Gostyń - zbrukane piękno : opowieść o pohańbionej rzece / Alojzy Lysko. - Bojszowy, 2020.

Jak to dawniej na Ziemi Pszczyńskiej : opowieści ludowe / Alojzy Lysko. - Wola, 2014.

Opowieści jedlińskiego lasu / Alojzy Lysko. - Bojszowy, 2017.

Nasze dziedzictwo : Bieruń, Bojszowy, Chełm Śląski, Imielin, Lędziny, Miedźna, Tychy / Alojzy Lysko. - Bieruń, 2005.

Ożywił przez miłość i pamięć : ofiary wojen 1914-1918 i 1939-1945 z Nowego Bierunia, Czarnuchowic, Biasowic, Kopani, Ścierni, Goławca i Kopciowic / Henryk Ganobis, Alojzy Lysko. - Bieruń, 2015.

Sagi górnośląskie znad Wisły i Przemszy / Henryk Ganobis, Alojzy Lysko. - Bieruń i Lędziny, 2017.

Mianujom mie Hanka : opowieść górnośląska / Alojzy Lysko. - Katowice, 2022.

ŁUSKA KAKAOWA

Łakaowiec właściwy jest rośliną, która rośnie w lasach tropikalnych Ameryki Południowej i Środkowej. Obecnie kakaowiec bardzo został upowszechniony w uprawie. Z jego nasion uzyskuje się masło kakaowe oraz wszystkim znany dobrze napitek o nazwie kakao. Jednak w trakcie fermentacji i prażenia głównego surowca powstaje cenny odpad – **łuska kakaowa**. Niby nic nieznaczący odrzut z produkcji, niemniej posiada cenne składniki i właściwości korzystne dla zdrowia. Zawiera cząsteczki substancji takich jak kofeina i magnez – dodają energii, ale jednocześnie odprężają i poprawiają samopoczucie. Teobromina i polifenole wspomagają układ krążenia – rozkurczają naczynia krwionośne i walczą ze „złym cholesterolem”.

Łuska kakaowa posiada cenne minerały i witaminy, potrzebne organizmowi, co wspiera układ odpornościowy. Dodatkowo występuje w niej błonnik, wapń, fosfor, sód oraz potas. Wspomaga utrzymać stabilny poziom cukru we krwi oraz stałą masę ciała. Polecane jest kobietom karmiącym piersią, ponieważ napar z łuski kakaowej posiada właściwości laktacyjne. Okazuje się, że również występuje substancja, która niszczy bakterie powodujące próchnicę.

Napar z łuski kakaowej na Śląsku nazywany jest **Kakauszale**. Picie go polecane jest w każdym wieku. Smak jest podobny do kakao i uważa się go za idealny napitek do deseru.

Miejaska Biblioteka Publiczna w Rudzie Śląskiej organizuje co roku fest literacki Kakauszale, gdzie między innymi na targach śląskiej książki można spróbować tego niesamowitego naparu. Zapraszamy na Kakauszale, które odbywać się będzie w każdą środę października.

Po więcej informacji zapraszamy na naszego Facebooka: Kakauszale – Fest Literacki, Miejska Biblioteka Publiczna w Rudzie Śląskiej oraz Stacja Biblioteka.

Na koniec podzielimy się z państwem naszym przepisem na Kakauszale:

Kakauszale wcielujemy do gorczka (wielko gorść na szolka), zalywamy wodom, na początku będzie pływać po wierchu, jak zewre to na małym łogniu warzymy ze 10 minut. Potym przelwamy bez fusów do szolki, kajś trzi ćwierci. Dolywamy gorkiego mlyka i dodowomy se cukru wiele chcymy.

PIĆ DRABKO, PUKI GORKIE!

K.B.